

VEGYSZERES GYOMIRTÁS A BÁNKÚTI CSEMETEKERTBEN

DOMOKOS GERGELY

A csemetetermelés munkabér- és energiaköltségeinek kb. 50%-át a gyomirtási munkák különböző formáira fordítjuk. E rendkívüli magas arány lejjebbszorításában egyre sürgetőbb követelmény a korszerű agrokémiai módszerek — vegyszeres gyomirtás — segítségül hívása. Bánkúton a nyár, fűz vonatkozásában volt legsürgetőbb megkezdeni e munkát.

Anyag és módszer

A nemesnyár csemetét hagyományos módszerrel termelve május elejére mindig ellepték a tavaszi gyomnövények, helyi viszonylatban főleg az uralkodó vadrepce. A csemetékben szükségessé vált 3—4-szeri kézi és 4—5-szöri sorközi ápolás 10—15%-os ápolási veszteséggel és sérüléssel járt. A bánkúti csemetekert kedvezőtlen munkaerő-munkabér és gépi energia ellátottsága olyan gyomosodást hozott létre az utóbbi években, hogy az erős fertőzés csak vegyszerekkel gátolható meg. Ezenkívül lucernások, vagy felszámolt anyatelepek helyén jelentős évelő gyomfoltok jöttek létre.

A kert talaja közepesen humuszos, mészlepedékes csernozjom, gyengén humuszos homokos löszhátakkal. A klimatikus viszonyokra általában szélsőséges kontinentális hatás és a csapadék rossz időbeni eloszlása a legjellemzőbb.

1976-ban óriás-, olasz- és korainyár csemetékben kétféle gyomirtószer-kombinációt próbáltunk ki már „félüzemi” körülmények közt, egy-egy hektáros területen. Dugványozás ideje márc. 11—14. A kezelés dugványozás után, kihajtás előtt ápr. 3-án a Békés megyei Növényvédő Állomás *Novor—1005* típusú gépével, *Tea Jet 11008* típusú szórófejekkel, 300 l/ha vízmennyiséggel történt. Dugványozás után lényeges a fordított lánchoronával egy vagy kétszeri simítás és dugványtakarás.

I. kezelés: *Hungazin PK* 2 kg/ha + *Afalon* 2 kg/ha + *Satecid—65 WP* 5 kg/ha.

II. kezelés: *Afalon* 2 kg/ha + *Satecid—65 WP* 5 kg/ha. 1976-ban ez a két kezelés 14 napon belül csapadékot nem kapott.

III. kezelés: 1977-ben — dugványozás márc. 7—11. — 2 ha korainyár, 2 ha olasznyár és 6,6 ha óriásnyár dugványozást kezeltünk: *Afalon* 1,5 kg/ha + *Satecid—65 WP* 4 kg/ha. A permetezés befejezésekor, március 21-én délután a terület 15 mm-es záport kapott, ahol kisebb összefolyások is keletkeztek. Egyébként a permetezést követő 14 napon belül összesen 37 mm-es csapadék hullott.

IV. kezelés: 1978-ban már a teljes dugványozásra került területet — 18 ha nemesnyár és 2,5 ha „Bédai egyenes” fehérfűz — kezeltük. A márc. 3—11. közti dugványozás (1 241 000 db) ápr. 5—6-án kapta a ha-kénti 2,5 kg *Afalon* és 6 kg/ha *Satecidet*. Április 14-én, közvetlenül kihajtás előtt pedig a már meglévő acat, szeder és tarack foltokat perzseltük le 1,5%-os *Gramoxonnal*. Egy ha óriásnyár *Afalon* helyett 2,5 kg *Maloran 50 WP-t* kapott a *Satecid* mellett. Ez évben 14 napon belül 28 mm esőt kapott a terület.

Eredmények

Az I. kezelésnél a gyomirtó hatás kiváló volt, a területen csak a csillagpázsit és a varjúmák tudott elszórtan megmaradni. Itt azonban a csemeték 6—8 leveles állapotában a levélszártól kiindulva barnuló foltok jelentkeztek, pár százalékos kipsztlulást is okozva. A tünet a tábla alacsonyabb humusztartalmú részein és a vékony, 7—10 mm-es dugványokon volt jól észlelhető, azok érzékenyebb voltából adódhatott.

A II. kezelés gyomirtó hatása június közepéig azonos volt az előbbivel. A terület magról kelő egynyári gyomoktól mentes volt, viszont az acat és vidrakeserűfű (*Polygonum amphibium* L.) foltokban megmaradt.

A III. kezelésben a már említett zápor okozta összefolyások ellenére a gyomirtó hatás egyenletes és kiváló volt június közepéig. A csemetéken semmiféle káros hatás vagy növekedési visszamaradás nem volt még ott sem, ahol a tábla végén a gépek töltöttek és indítottak, tehát túlsurgás és átfedés keletkezett. Ugyancsak jól tűrte a két szert az 1⁰/₀ humusztartalom alatti homokháton levő csemete is. A területen május végén kézi kapával ki kellett vágni a mezei acat és a fajtaidegen nyár gyökérsarjakat.

A táblák július első felében még gyakorlatilag gyommentesek voltak az ekkor készült gyomfelvételezés tanúsága szerint is. Az észlelt gyomok még vagy sziklevelés, vagy 2—4 valódi leveles stádiumban voltak. Gyomfelvételezés két ízben történt: 1977. június 6-án és július 19-én az EWRC értékskála 1—9-es értékhatáiraival, amelyben a jó biológiai hatást az 1—4 számok, míg a teljes hatástalanságot a 9-es mutatja.

Olasznyár csemete vegyszeres gyomirtásának gyomfelvételezései 1977.

Gyomnövények neve	1977. VI. 6.	1977. VII. 19.		
	kontroll db/m ²	EWRC	kontroll db/m ²	EWRC
Vadrepce (<i>Sinapis arvensis</i> L.)	24	2	30	3
Baracklevelű keserűfű (<i>Polygonum persicaria</i> L.)	66	4	74	4
Fakó muhar (<i>Setaria glauca</i> L.)	7	2	20	2
Kakaslábfű (<i>Echinochloa crusgalli</i> L.)	32	2	46	3
Mezei tikszem (<i>Anagallis arvensis</i> L.)	7	2	17	2
Szörös disznóparéj (<i>Amaranthus retroflexus</i> L.)	—	1	15	2
Betyárkóró (<i>Erigeron Canadense</i> L.)	—	1	11	2
Ugari szulákpohánka (<i>Bilderdykia convolvulus</i> L.)	—	1	24	2
Kövérszemes porcsin (<i>Portulaca oleracea</i> L.)	—	1	49	1

A táblázaton szereplő gyomokon kívül ritkás foltokban még mezei acat (*Cirsium arvense*) is volt. Viszonylag kevés számú, de nagy bokorra megerősödő acat, paréj, muhar és kakasfű miatt június végén és július elején még egy „nagyoló-gazoló” kézi kapálásra volt szükség. E négyféle gyom befásodott szárai képesek ősszel lefogni még a kiemelő ekét is, nem beszélve arról a kárról, amit a beérő gyommagvak jelentenek.

A IV. kezelésben (1978) a gyomirtó hatás június közepéig jó volt. Ezen eredményt nagyban lerontotta a kezeléstől július végéig tartó igen csapadékos idő — 304 mm eső hullott. Ekkor a kézi és sorközi ápolás hosszú ideig lehetetlen, illetve hatástalan volt a hatóanyagok lebomlása pedig meggyorsult.

A gyomirtószerrel kezelt olasz nyár csemete költségei 1 hektárra, 1977-ben:

anyag	760,50 Ft,
energia	1 025,— Ft
munkabér	605,— Ft
35 % közteher	211,— Ft
összesen:	2 601,50 Ft

Gyomirtóval nem kezelt olasz nyár csemete költségei 1 hektáron, 1977-ben:

energia	1 880,— Ft
munkabér	2 587,— Ft
35 % közteher	905,— Ft
összesen:	5 372,— Ft

Megtakarítás a gyomirtószeres kezelésnél 2 771,— Ft/ha

Ebből munkabérnél jelentkező megtakarítás 2 676,— Ft/ha

Összefoglalás — javaslatok

A költségfordítás csökkenésén kívüli többi eredményt és következtetést így foglalhatom össze:

- A leírt helyi termőhelyi viszonyok közt a nemesnyár-fűz dugványozások gyomirtására kiválóan alkalmas a dugványozás után, kihajtás előtt kijuttatott hektáronkénti 6—7 kg *Satecid 65 WP* és 2,5—3 kg *Afalon*, vagy 2,5—3 kg *Maloran 50 WP*.
- Az 1978-as eredmények szerint *Afalon* helyett azonos gyomok ellen sokkal jobb a tartamhatása a *Malorannak*, mely kevésbé oldékony, jobban kötődő vegyület.
- Gyomirtószeres kezelés esetén minimálisra csökken a kézi ápolási veszteség és csemetesérülés.
- A dugvány tisztán hajt ki, nem együtt a konkurens gyomokkal.
- Sajnos e vegyszerek hatástartalma meglehetősen rövid, ezen idő alatt még sok melegigényes nyári gyom csírázási nyugalomban van. Így azonban vegyszermaradványtól nem kell tartani.
- Keresni kell egy felülkezelési lehetőséget május végén, erre megfelelő vegyszert és technológiát, melyet még sajnos nem tudunk megtalálni.
- A gyomflóra alakulását figyelni kell, s az újonnan fellépő, vagy rezisztens gyomok ellen szerrotációt alkalmazni. Ezért mikroparcellás kísérletsorozatot végeztünk 1977-ben és 1978-ban a Békés megyei Növényvédő Állomással, kiterjesztve a vizsgálatokat több fafajra és vegyszerkombinációra.
- Az erdészeti jellegű gyomirtásnak csemetekertben párosulni kell a gyomok elleni preventív védekezéssel; az előző évi ugaron és csemetén nem szabad gyomfoltot beérlelni. Évelő gyomfoltoknak pedig egyáltalán nem szabadna lenni csemetekertben.
- A *Treflan* vagy *Olitref* alkalmazása dugványozásokon nem ajánlatos, mivel ezek hatóanyagát a nap sugarai elbonjít, kijuttatás után azonnal be kell dolgozni a talajba kétsoros tárcsával, vagy forgóképával. A permetezés és bedolgozás kétszeri taposása után a területen dugványozni gyakorlatilag nem lehet. Fenti vegyszerek nem irtják a keresztesek és fészkesek családjába tartozó gyomokat, többek között a legveszélyesebb vadrepce és repcsény retek (*Raphanus raphanistrum L.*) stb. féléket.
- *Triazin* hatóanyagú vegyszerek alkalmazása nem indokolt, sőt veszélyes.
- A vegyszeres gyomirtás nem „mindenható” eszköz, csak egy része az össztechnológiának, melyből még nem nélkülözhetők a tenyészidőszak második felében végzett mechanikai gyomirtásmódok sem.